

Eesti Muuseumiühing

Arengukava 2024-2027

MISSIOON

Eesti Muuseumiühingu missioon on ühendada, arendada ja tunnustada muuseumivaldkonna spetsialiste ning kujundada tugevat muuseumimaastikku.

VISIOON

Eesti Muuseumiühingust on kujunenud tunnustatuim ja mõjusaim muuseumivaldkonna spetsialistide arendus- ja esindusorganisatsioon, millel on keskne roll tugeva, kestliku ja uuendusmeelse muuseumimaastiku kujundamisel Eestis.

Hetkeolukord

Sissejuhatus

Eesti Muuseumiühing (EMÜ) on **professionaalne organisatsioon**, mis asutati 1988. aastal eesmärgiga väärtustada kultuuripärandi säilitamise ja kaitsmisega tegelevate spetsialistide tööd muuseumides. EMÜ liikmed on muuseumitöötajad, kes teevad oma igapäevast tööd riigi-, era- või avalik-õiguslikus muuseumis. Samuti kuulub liikmete hulka spetsialiste teistest muuseumidega seotud valdkondadest. 2024. aasta oktoobri lõpu seisuga kuulub ühingusse 416 liiget.

Missiooni elluviimiseks korraldab EMÜ muuseumispetsialistide koostööd, pakub enesetäiendamise võimalusi ja kogemuste vahetust, seisab muuseumitöötajate õiguste eest, tunnustab valdkonnas tegutsevaid spetsialiste, tõstab ühiskonnas muuseumidealast teadlikkust, teeb ettepanekuid muuseumide töö paremaks korraldamiseks riiklikul ja kohalikul tasandil, esindab Eestit rahvusvahelistes muuseumivõrgustikes ja projektides ning viib ellu algatusi muuseumide positsiooni tugevdamiseks.

EMÜ toob kokku ärksama osa Eesti muuseumivaldkonnas töötavatest spetsialistidest, pakkudes neile mitmekülgseid võimalusi professionaalseks arenguks ja kolleegilt-kolleegile teadmistevahetuseks eesmärgiga tõsta nende valmisolekut muutustega toimetulekuks.

EMÜ seisab igakülgsest selle eest, et tagada muuseumispetsialistide töö väärtustamine, tasemel väljaõpe ja tänapäevased töötingimused. EMÜ eesmärgiks on olla valdkonnas olulist lisaväärtust loov professionaalne organisatsioon, mille liikmeskond jätkab kasvamist ning liikmed võtavad aktiivselt ühingu tegevusest osa.

Ühingu tegevus

EMÜ korraldab ja kureerib mitmeid muuseumivaldkonnas **traditsiooniliseks saanud sündmusi** sh üle-eestilist Muuseumiööd, muuseumisõbra tiitli ja Eesti MuuseumiMeene Auhinna EMMA väljaandmist, rahvusvahelist konverentsi, samuti mitmeid koolitusi ja õppevisiite, sh Eesti muuseumide koolitus- ja arendusprogrammi MUUSEUM 3.0. EMÜ on ellu kutsunud Eesti muuseumide aastaauhindade konkursi ja on selle kaaskorraldaja koos Muinsuskaitseametiga.

2022. aastal loodi EMÜ juurde Sihtasutus Muuseumikaart, mis alates 2023. aastast korraldab ja haldab üle-eestilist **muuseumikaarti**, mis võimaldab piiramatult külastuskordi ühe aasta jooksul enam kui 100 Eesti muuseumis.

EMÜ annab välja ajakirja Muuseum ja **haldab muuseumide teabelisti** ning EMÜ tegemisi koondavat **veebilehte** www.muuseum.ee.

EMÜ on kaasatud **valdkonna eestkõnelejana** Kultuuriministeeriumi ja Muinsuskaitseameti juures tegutsevatesse komisjonidesse ning nõukogudesse, sh Muuseuminõukogusse ja muuseumide tegevustoetuste komisjoni. Rahvusvahelisel tasandil kuulub NEMO (*Network of European Museum Organisations*) liikmete hulka.

Ühingu tegevust korraldab **6-liikmeline juhatus**, mis on üldkoosoleku poolt ametisse nimetatud kolmeks aastaks. Alates

2023. a on palgal tegevjuht.

EMÜ põhitegevust **finantseerib** Kultuuriministeerium muinsuskaitse, muuseumide ja raamatukogude valdkonna partnerorganisatsioonide tegevustoetuse vóorust. Projektirahastust taotletakse nii Kultuurkapitalist, Muinsuskaitseametist kui ka mitmesugustest Euroopa Komisjoni vóorudest (CERV, Erasmus+, Loov Euroopa). Teatud projektide puhul on õnnestunud kaasata sponsoreid. Väike osa eelarvest saadakse liikmemaksudest.

Peamised tugevused

EMÜ olulisim tugevus on tema **liikmeskond**, mis on viimastel aastatel järjepidevalt kasvanud. Ühingusse on leidnud tee ka nooremad muuseumitöötajad, kellel on energiat ja soovi panustada valdkonna arengusse. Oma liikmete kaudu on ühing esindatud kõikides Eesti piirkondades. Liikmete hulgas on spetsialiste erinevatest muuseumidest, nii suurematest kui ka väga väikestest, nii riigi-, kohaliku omavalitsuse- kui ka eramuuseumidest, mis tagab esindatuse ja mitmekõlguse.

Ühingu töö on korraldatud suures osas läbi **vabatahtlikkuse**. Inimeste valmisolek ühingu tegevustesse panustada kinnitab soovi suunata oma aega ja energiat valdkonna hüvanguks, samal ajal ei kindlusta pelgalt vabatahtlikkuse alusel organisatsiooni arendamine tegevuse järjepidevust. Seetõttu on tegevjuhi ja valdkondlike projektijuhtide värbamine määrava tähtsusega.

Ühingu korraldatud ja kureeritud **üritused ja koolitused**, sh Muuseumiöö ja Eesti muuseumide festivali konverents (kuni 2022 Narvas, edaspidi erinevates paikades) ning koolitus- ja arendusprogramm MUUSEUM 3.0, on hinnatud ja oodatud sündmused.

EMÜ on partnerite poolt tunnustatud **eestkõneleja** valdkonna arengutes. EMÜ liikmeid on kaasatud oluliste muuseumi puudutavate küsimuste arutamisse, mis loob võimaluse seista muuseumitöötajate huvide eest ja pakkuda poliitikakujundajatele laiapõhjalist professionaalset hinnangut.

EMÜl on nii organisatsioonina kui ka oma liikmete kaudu kontakt valdkonna **võrgustikega** (sh NEMO ja Läti ning Leedu muuseumiühingud), mis võimaldab vahendada Eestisse rahvusvahelisi arenguid ja trende ning samas tutvustada Eesti muuseumivaldkonna tegevusi välismaal.

Peamised väljakutsed

Kuigi EMÜ on tegutsenud pikaajaliselt ja järjepidevalt, on jätkuvalt vaja tegeleda ühingu **positsioneerimisega** muuseumivaldkonnas ja ühiskonnas, ennekõike riigi ja muuseumide partnerina. Kultuuriministeerium on seni näinud ühingat peamiselt muuseumitöötajate esindaja ja eksperdina, mistõttu on EMÜ esindajaid kaasatud riiklike nõukogude ja komisjonide töösse. Riik on tunnetanud EMÜ kui valdkondliku arendus- ja kompetentsikeskuse potentsiaali, eelkõige muuseumikaardi jt üle-eestiliste tegevuste näitel, kuid siiski on tegevustoetus olnud senini projektipõhine. Praegune rahastamise maht ei taga organisatsiooni kestlikku arengut kultuuripoliitika kujundamisel ja elluviimisel.

Finantseerimise vähesus ja ühekülgus tekitab terve rea probleeme. Näiteks on ühingul väga keeruline osaleda vajalikus mahus rahvusvahelises koostöös, pakkuda piisava kvaliteedi ja regulaarsusega informatsiooni, anda välja erialast kirjandust ja juhendmaterjale jpm. Organisatsioonil on piiratud vahendid kommunikatsiooniks, et jõuda veelgi suurema hulga muuseumitöötajateni.

Muuseumitöötajate palgatase jääb riiklikus kultuuri arengukavas aastani 2030 sätestatud eesmärgist võrreldes riigi keskmise palgaga selgelt maha. See seab löögi alla kvalifitseeritud tööjõu olemasolu ja muuseumitöötajate järelkasvu. Samuti takistab madal töötasu paljudel spetsialistidel osavõttu ühingu pakutavatest tegevustest. Seetõttu hoitakse liikmemaksu madalal, kuid seeläbi ei ole ühingul võimalik teenida projektide omafinantseeringuks vajalikke vahendeid.

21. sajandi muuseumid on nii Eestis kui maailmas kiiresti muutumas. Muuseumid peavad üha enam orienteeruma nii **rohe-, digi- kui ka innovatsioonipöördega** seotud valdkondades, pakkudes senisest kestlikumaid, digitaalsemaid, uuenduslikumaid ja ligipääsetavamaid teenuseid. Viimastel aastatel on muuseumidel tulnud hakkama saada ühest kriisist teise (**tervise-, julgeoleku-, energia- ja majanduskriisid**), mistõttu on keskele kohale tõusnud muuseumide kriisidega kohanemise ja riskide juhtimise võimekus. Polariseerumise ja ääremaastumise olukorras peavad muuseumid läbi mõtlema oma rolli demokraatlike väärtuste hoidmisel, ühiskondlike protsesside mõtestamisel ning erinevate osapoolte ja kogukonnaliikmete kokku toomisel. EMÜL on oluline roll spetsialistide oskuste arendamisel, ettevalmistamisel toimetulekuks muutustega ning rahvusvaheliste heade praktikate vahendamisel.

Kõike seda on võimalik ellu viia vaid mitmete **koostööpartnerite ühistöös**, sh riik, kohalikud omavalitsused, muuseumid, ICOM Eesti Rahvuskomitee, värskest loodud muuseumide juhtidest koosnev Muuseumide Liit, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, õppeasutused, kodanikuühendused ja erasektor. Eriti oluline on, et muuseumid näeksid EMÜs olulist koostööpartnerit, kes aitab neil saavutada paremaid tulemusi ja populariseerida muuseumivaldkonda tervikuna. Muuseumid peaksid igakülgsest soodustama oma töötajate liikmelisust EMÜs ja nende osavõttu ühingu korraldatavatest sündmustest ja koolitustest, võimaldama ühingu liikmetel enesetäiendamise eesmärgil liikmekaardi alusel külastada tasuta muuseume ning jagama oma häid praktikaid spetsialistidega teistest muuseumidest.

Eesmärgid

EMÜ on oma missiooni täitmiseks ja visioonini jõudmiseks püstitanud kaks strateegilist eesmärk:

1. Muuseumides töötavad ühiskonnas hinnatud ja väärtustatud tipptasemel teadmiste ning oskustega spetsialistid.

Ühingu missioon on toetada muuseumitöötajate igakülgset professionaalset arengut, et Eesti muuseumid oleksid ligipääsetavad, kestlikud ja uuenduslikud ning kriisidega hästi toimetulevad. Mitte kõikidele muuseumides töötavatele inimestele pole võrdselt kättesaadavad kvaliteetsed koolitused ja enesetäiendamise võimalused, seetõttu seisab ühing selle eest, et tagada spetsialistidele võimalus saada osa Eesti ja muu maailma muuseumivaldkonna arengutest ja headest praktikatest. Ühingu eesmärk on muuseumitöötaja elukutse väärtustamine ning spetsialistide järelkasvu tagamine. Seisame selle eest, et muuseumis töötamine oleks mainekas ja võimalusi loov.

EMÜ korraldab ja vahendab koolitusi, töötubasid, seminare ja õppevisiite, sh NEMO võrgustiku rahvusvahelisi koolitusi ja konverentse, innustab kolleegilt-kolleegile kogemuste ja teadmiste vahetust, korraldab erialase kirjanduse ja juhendmaterjalide väljaandmist ja tutvustamist ning aitab alustavatel spetsialistidel baasteadmiste pakkumise kaudu muuseumimaastikul paremini orienteeruda.

2. EMÜ on arenev ja tulemuslik organisatsioon, hinnatud koostööpartner nii riigile kui ka muuseumidele valdkonna nähtavamaks muutmisel ja uuenduste eestvedamisel.

EMÜ tegevus on valdkonnas ja ühiskonnas nähtav ja tunnetatav, mistõttu liikmed on huvitatud aktiivselt panustama ja ühingu töös osalema. Ühingul on tasustatud töötajad, kes tagavad elluviidavate tegevuste kvaliteedi ja pideva suhtluse nii oma liikmeskonnaga kui ka partneritega. EMÜ finantseerimine on tagatud läbi mitmeaastase riikliku tegevustoetuse ja kindlustunde valdkondlikult oluliste sündmuste läbiviimise toetamise.

EMÜ räägib kaasa muuseumi puudutava seadusandluse kujundamisel ja riiklike algatuste läbiviimisel, ühingul on muuseumi puudutava suhtes oma arvamus, mida järjepidevalt selgitatakse oma partneritele ja avalikkusele. Ühingu tegevus panustab otseselt muuseumivaldkonna arendamisse Eestis. Ühingu korraldatavad sündmused ja projektid aitavad kaasa muuseumide populariseerimisele ja tutvustamisele ühiskonnas. Muuseumikaardi käivitamine innustab inimesi veelgi aktiivsemalt muuseumi külastama ja seal pakutavast osa saama.

Olulisemad tegevussuunad

Eesmärk 1: Muuseumides töötavad ühiskonnas hinnatud ja väärtustatud tipptasemel teadmiste ning oskustega spetsialistid.

1.1. Seisame igakülgset **muuseumitöötajate huide eest** (muuseumitöötajate väärtustamine, töökeskkond, töötasu jm) temaatilistes töögruppides, valdkondlikes koostöökogudes (nt Muuseuminõukogu), koostöölepingute ning valdkondliku ja ühiskondliku debati kaudu. Oleme riigile ja omavalitsustele konstruktiivseks partneriks muuseumi puudutavate otsuste kujundamisel ning muuseumitöötajate järelkasvu teemadel, samuti teeme koostööd muuseumidega töötajate huide kaitsmisel.

1.2. Koostame ja anname välja **museoloogia-alaseid tekste** ning veebiväljaandeid, sh rahvusvaheliselt hinnatud materjalide tõlkeid. Uusi teooriaid ning ideid edastame perioodiliselt veebiajakirja Muuseum kaudu. Ajakirja väljaandmisele on kaasatud olulisema koostööpartnerina ICOM Eesti Rahvuskomitee esindaja.

1.3. Korraldame koostöös partneritega erialaseid **koolitusi ning algatame koostööprojekte** muuseumitöö erinevates valdkondades. Võtame fookusesse muuseumivaldkonna kompetentside tõstmise EMÜ fookusteemadel, sh

1.3.1. Arendame muuseumide võimekust **ligipääsetavuse** laiendamiseks, arendame muuseumidele ligipääsetavuse tööriistakasti, mille eesmärk on praktiliste näidete varal tõsta muuseumide teadlikkust ja võimekust muuseumitegevuste ja teenuste kättesaadavuse suurendamiseks.

1.3.2. Töötame välja **lapsesõbraliku muuseumi** kontseptsiooni ja kvaliteedimärgise, mis toetab perekülastuste kasvu ning loob eeldused muuseumikülastajate ning -uurijate järelkasvule.

1.3.3. Aitame muuseumi **keskkonnateadlike** lahenduste väljatöötamisel ja rakendamisel oma tegevuse ökoloogilise jalajälje vähendamisel, arendame spetsialistide oskusi ja teadmisi keskkonnasõbraliku muuseumitöö korraldamisel ning jagame teiste riikide häid praktikaid säästlike lahenduste rakendamisel.

1.3.4. Loomme ja pakume muuseumidele koolitus- ja mentorlusprogramme tegelemiseks **polariseerumise** ja **ääremaastumise** küsimustega.

1.3.5. Toetame muuseumide **juhtimisvõimekuse** ja **innovatsioonipotentsiaali** maksimaalselt ärakasutamist, viieme sel eesmärgil koostöös kultuuripoliitika ja loomemajanduse mõttekoja Creativity Labiga ellu muuseumide arendus- ja koolitusprogrammi MUUSEUM 3.0, mille eesmärk on valmistada süstemaatiliselt ette laia silmaringiga muuseumivaldkonna tulevikujuhte.

1.4. Korraldame **muuseumiteemalisi sündmusi**, sh iga-aastast muuseumide konverentsi, mis on pühendatud olulistele teemadele museoloogias. Konverentsil osaleb vähemalt kaks rahvusvahelist esinejat aastas, et tuua Eesti muuseumispetsialistideni häid praktikaid mujalt maailmast.

1.5. Jagame oma liikmetega **häid praktikaid välisriikidest**, seda nii NEMOga kui ka lähiriikide muuseumiühingutega koostöösidemete edendamisel, õppereiside korraldamise kaudu välisriikidesse, tutvumaks sealsete muuseumidega, kui ka rahvusvaheliste ekspertide koolituste ja esinemiste korraldamisega Eestis.

1.6. Soodustame EMÜ juures tegutsevate **valdkondlike ühenduste** (2023. a seisuga koguhoidjad; kasvamisel ja arenemisel on muuseumihariduse spetsialistide, muuseumiturundajate võrgustik) tööd, korraldame neis valdkondades koolitusi, sündmusi ning kogemustevahetust ning toetame võrgustumist.

1.7. Korraldame koostöös Muinsuskaitseameti ja Kultuurkapitaliga Eesti **muuseumide aastaauhindade** väljaandmist, mille eesmärk on kümne auhinnakategooria kaudu tuua esile enim tunnustust väärivaid kolleege ning algatusi. Anname välja EMÜ eriauhinda Terav Pliats.

Eesmärk 2: EMÜ on arenev ja tulemuslik organisatsioon ning hinnatud koostööpartner nii riigile kui ka muuseumidele valdkonna nähtavamaks muutmisel ja uuenduste eestvedamisel.

2.1. Arendame EMÜ **võimekust** organisatsiooni juhtimisel läbi professionaalse meeskonna kasvatamise, vabatahtlike kaasamisvõimekuse tõstmise. Kaasame **liikmeskonda läbi erinevate valdkondlike töögruppide, koolituste ning praktiliste projektitegevuste** aktiivselt EMÜ algatuste ja projektide juurde.

2.2. Tutvustame EMÜ tegevust muuseumivaldkonna **spetsialistide** seas ning innustame neid ühendusega liituma ja tegevustes osalema.

2.3. Mitmekesistame EMÜ rahastusmudeleid, kaasates muuhulgas välisprogrammide rahastusvõimalusi EMÜ arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks. Leiame koostöös Kultuuriministeeriumiga kokkuleppe **pikaajalise tegevustoetuse** ja riiklikult oluliste sündmuste rahastamise osas.

2.4. Teeme aktiivset **koostööd** nii muuseumijuhtidega kui ka Eesti Muuseumide Liiduga eesmärgiga pakkuda üheskoos mõjusaid lahendusi muuseumitöötajate erialaste teadmiste ja oskuste arendamiseks ning viia läbi tegevusi teadlikkuse tõstmiseks muuseumide rollist ühiskonnas.

2.5. Hoogustame **koostööd** teiste mäluasutustega ning erialaste koostöövõrgustikega Eestis ja Põhja-Euroopas nii tegevuste koordineerimise kui ka ühisürituste korraldamise eesmärgil. Osalemine rahvusvahelistes erialaorganisatsioonides ja -võrgustikes (NEMO, ICOM), tihendame koostööd naaberriikide muuseumiühingutega. Hoiame ja arendame sidemeid ICOM Eesti, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu ning teiste kultuurivaldkonna erialaliitudega, et üheskoos panustada muuseumimaastiku edendamisse. Samuti arendame koostööd ülikoolide ja teiste haridusasutustega.

2.6. Oleme **aktiivne partner** riigile, kohalikele omavalitsustele ning teistele valdkondlikele organisatsioonidele

muuseumivaldkonda puudutavate teemade tõstatamisel ning kaasamõttlemisel.

2.7. Viime Sihtasutuse Muuseumikaart abil ellu Eesti muuseumide suurimat ja laiapõhjaliseimat koostööalgatust ühtse **muuseumikaardi** turundamiseks ja edasiseks arendamiseks. Muuseumikaart võimaldab külastajatel aasta jooksul teha piiramatut arv muuseumikülastusi osalevates muuseumides. Muuseumikaardi tulemusena suureneb muuseumikülastuste koguarv ja muuseumid on ligipääsetavamad. Ühisturundusplatvormi kaudu saavad muuseumikaardiga liitunud muuseumid rohkem tähelepanu nii ühiskonnas kui ka meedias.

2.8. Korraldame **Muuseumiööd**, mille jooksul avavad ligi 200 mäluasutust oma ukseid enam kui sajale tuhandele muuseumihuvilisele. Muuseumiöö aitab tõsta avalikkuse teadlikkust muuseumidest kogu nende mitmekesisuses.

2.9. Mõõdame järjepidevalt ja süsteemselt oma tegevuste asjakohasust ja tegevuste mõju läbi mitmesuguste **mõju- ja tulemusindikaatorite**. Sealjuures lähtume on tegevuste korraldamisel läbivalt kestlikkuse ja keskkonnasäästlikkuse põhimõtetest.

2.10. Teeme aktiivset, läbimõeldud ja mõjupõhist **kommunikatsiooni ja turundust** ühingu tegevuste laiapõhjaliseks tutvustamiseks. Anname välja regulaarset uudiskirja ning kajastame EMÜ tegevust sotsiaalmeedia kanalites.

Tulemusnäitajad

Möödik	Soovitav seisund 2026
EMÜ (kaas)korraldatud sündmustel osalejate arv	240
EMÜ (kaas) korraldatud koolitustel osalejate arv	260
Muuseumikaardiga liitunud muuseumide arv	> 100
Aktiivsete muuseumikaartide arv	14 400
Muuseumiöö külastuste ja osalevate mäluasutuste arv	190 mäluasutust, ca 100 000 osalejat
EMÜ liikmete arv ja liikmemaksu tasujate osakaal	450 liiget, ca 95% tasub liikmemaksu
EMÜ valdkondlike ühenduste tegevustes osalejate arv	260
Veebiajakirja Muuseum külastuste arv	10 000

